

שנינו במסכת פרה [יב י]: **הכל כשרין להזות** את מי הפרה **חזין מטומטום ואנדרוגינוס** (21) **ואשה**, שהם פסולים.

וקטן שיש בו דעת – אשה מסייעתו, ומזה! מותר לאשה לסייע לו בהזאה. (22)

מג-ב **ולא פליג רבי יהודה**. לא הוזכר במשנה שרבי יהודה חולק.

ומשמע שגם הוא מודה שאשה פסולה וקטן כשר [להיפך ממה שביארנו לעיל בדעת רבי יהודה]! (1)

אמר תירץ אביי:

ביון דאמר מר [עולא], שכל פרשת פרה אדומה נדרשת בשני אופנים: א. **"משמע מוציא מיד משמע"**. ב. **"משמע ממילא"**. והרי בהזאה אי אפשר לפרש את "איש טהור" באופן של "משמע ממילא" [שאשה פסולה וקטן כשר], שהרי אם כן מדוע הוצרך הכתוב לאומרו?

אלא, מובן מאליו שרבי יהודה פליג – חולק על דברי המשנה שם [ולא הוצרך התנא לשנות בפירוש שרבי יהודה חולק]. (2)

יא. ובהמשך הפרשה נאמר בפסוק יט:

"וזהה הטהור על הטמא"

שיתכוין להזייה [ואפילו גדול שהיזה בלא כוונה הזאתו פסולה. פרה יב, ב-ג]. וכך יש לקרוא את המשנה הכל כשרים חזין מטומטום וקטן שאין בו דעת". ואחר כך השמיענו התנא שאשה יכולה לסייע ביד המזה בין לגדול ובין לקטן. תפארת ישראל שם בועז ב. וכן משמעות התוספות יום טוב שם [עייני היטב].

ב) [גירסא אחרת] "קטן שיש בו דעת אשה מסייעתו ומזה". וכוונת המשנה להשמיענו שאשה יכולה לסייע לכשרים להזות. והתנא נקט קטן מפני שהדרך לסייעו. [אבל אין חילוק בין קטן לגדול בזה]. תוספות יום טוב שם. [וכך היתה גירסת התוספות כאן]. ועיין שיח יצחק.

1. עיין תוספות ד"ה ולא פליג. הגהות הגר"א, ורש"ש.

2. כתב הריטב"א: "דמדרבנן נשמע לרבי יהודה". וכוונתו, שהתנא הוצרך להשמיענו את דעת חכמים, כדי שלא נבאר את הפסוק בגדר "משמע ממילא". ונאמר שהיה איזה צורך לכתוב לשנותו בפירוש [מפני שהייתי יכול לומר שיש טעם לומר שהזאה שונה מקידוש. או כדי

שני בני אדם.

אבל מאחר שנאמר "ולקחו" ונתן, אי אפשר לומר שבלקחה צריך שני אנשים, ואילו בנתינה היא עיקר הקידוש, מספיק אדם אחד. אלא מסתבר לחכמים שהכתוב בא ללמד שאין לחלק בין שני אנשים לאיש אחד, ובין אותו אדם שעשה את הלקחה לאדם אחר. תוספות הרא"ש. וכן כוונת תוספות ישנים.

21. טומטום סימניו מכוסים. אנדרוגינוס יש לו סימני זכר וסימני נקבה. ושניהם בכלל ספק אשה. וכיון שאשה פסולה גם הם פסולים.

22. האשה מסייעת לו שמחזיקה את המים, והוא טובל את האזוב ומזה. ואם האשה אחזה בידו [בשעת טבילת הזב או ההזאה] פסול. תוספתא שם. ועיין תוספות.

וצריך ביאור מדוע האשה צריכה לסייע לקטן שיש בו דעת?

ונאמרו שתי גירסאות במשנה:

א) "וקטן שאין בו דעת אשה מסייעתו ומזה". והיינו, שאף על פי שלענין הזאה קטן כשר, מכל מקום אם אין בו דעת פסול, מפני שצריך

וריש לקיש בפרשת פרה אדומה, לא מסקי מינה, לא הצליחו להעלות מתוכה חידוש כאשר ניסו לפרש את כל מקראותיה באופן אחד, אלא כמאי דמסיק תעלא מבי כרבא. כמו העפר המועט שהשועל מעלה ברגליו כשהוא הולך בשדה חרושה.

אלא אמרי: יש מקראות בפרשה שהן בגדר "משמע מוציא מיד משמע". ויש מקראות שהן בגדר "משמע ממילא".

תני תנא קמיה דרבי יוחנן. שנה השונה ברייתא לפני רבי יוחנן:

המילה "טהור" מיותרת. שהרי פרה אדומה נקראת "חטאת" ומוכן שצריך לעשות את כל מעשיה בטהרה, כשם שחטאת נעשית בטהרה.⁽³⁾

ודרשו: "טהור" — מכלל שהוא [המזה] היה טמא עד עכשיו, ורק עכשיו טבל במקוה ונטהר, ועדיין לא שקעה החמה. והרי הוא "טבול יום".⁽⁴⁾

לימד הכתוב על טבול יום שהוא כשר בעבודות הפרה.⁽⁵⁾

אמר רבי אסי: כי הוּוּ כאשר דנו רבי יוחנן

א. הוצאת הפרה אל מחוץ למחנה — בפרה הראשונה אלעזר, ואילו לדורות יש אומרים בכהן גדול ויש אומרים בכהן הדיוט [וכן כל מקום שדינו ב"אלעזר"].

ב. שחיטה ["ושחט אותה לפניו"] — לדעת רב: הכשר להוציא כשר לשחוט ["משמע ממילא"]. לדעת שמואל: כשרה בזר.

ג. קבלה והזאה ["ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה"] — לדעת רב: כשר בכהן הדיוט. לדעת שמואל: באלעזר. [לדברי הכל "משמע מוציא מיד משמע"].

ד. שריפה ["ושרף את הפרה"] — הכשר להזאה כשר לשרוף [משמע ממילא].

ה. השלכת עץ ארו וכו' ["ולקח הכהן עץ ארו"] — כשרה בכהן הדיוט [לדעת רב הרי זה כעבודות הקודמות — "משמע ממילא". ולשמואל אין זה כעבודות הקודמות, אלא "משמע מוציא מיד משמע"].

ו. אסיפת האפר והנחתו מחוץ למחנה ["ואסף איש טהור"] — כשרה בזר ובאשה, אבל לא בקטן.

ז. קידוש ["ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת ונתן עליו מים"] — לדעת חכמים:

ללמד איזו דרשא].

אך, מאחר שהתנא השמיע לנו בדעת חכמים שאי אפשר לפרש את הפסוק בגדר "משמע ממילא", אם כך מובן שגם לרבי יהודה אי אפשר לפרש את הפסוק בגדר משמע ממילא, ובעל כרחך הוא משמע מוציא מיד משמע.

3. על פי רש"י בעמוד א ד"ה להכשיר. [עין בריטב"א שם פירוש אחר].

4. כך נראה מדברי רבנו אליקים [וכך אפשר לפרש את דברי רש"י]. ועיין בשיח יצחק שהסביר את דברי רש"י באופן אחר. והר"ח הביא בשם הספרי שנאמר "טהור" [ולא טבול יום] "טהור" [ולא טבול יום] פעמיים, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות טבול יום [והרש"ש כיון לזה מדעתו].

עיין תוספות ד"ה לימד שהקשו מדוע לא למדנו מהפסוק לרבות מחוסר כיפורים. וקושייתם אינה שייכת לפירוש רבינו אליקים.

5. סיכום הכשרים לעבודות הפרה כפי שפירש עולא:

פעם שניה ומתודה [יודוי שני]. וכך היה אומר: "אנא השם עייתי אני וביתי ובני אהרן עם קדושך".

והוינן בה: מאי שנא, במה שונה מה ששינוי בויודוי ראשון, דלא אמר "ובני אהרן עם קדושך". ומאי שנא בויודוי שני דאמר "ובני אהרן עם קדושך"?

[כלומר, מדוע אינו מתודה גם בויודוי הראשון על כל הכהנים כשם שהתודה בויודוי השני? הרי כל הכהנים מתכפרים בפרו של הכהן הגדול! מאירי(8)].

ומתריצין: תנא דבי רבי ישמעאל: כך היא מדת הדין נותנת — כך ראוי לומר:

מוטב שתחילה יתודה על עוונותיו ויהיה זכאי, ואז יבא [הכהן הגדול] זכאי, וכפר על החייב [שבט הכהונה].

"כל השחיטות כשרות בזר — חוץ מהשחיטה של פרה".

אמר ליה רבי יוחנן: פוק תני לברא — צא ושנה את דבריך מחוץ לבית המדרש. כלומר, דבריך אינם נכונים. שהרי לא מצינו שחיטה בזר שהיא פסולה.

ורבי יוחנן, לא מבטי לתנא לא ציית, לא רק שלא קיבל את דברי התנא הסובר ששחיטת פרה אדומה פסולה בזר. אלא אפילו לרביה לא ציית — אלא אפילו לרבו לא שמע! (6)

דאמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוצדק רבו: שחיטת פרה בזר — פסולה.

ואני [רבי יוחנן] אומר שהיא כשירה. שהרי לא מצינו שחיטה שפסולה בזר. (7)

שינוי במשנה: בא לו הכהן הגדול אצל פרו

6. רבי יוחנן לא היה חייב לשמוע לתנא שלא היה רבו ולא גדול ממנו בחכמה [ואין זה תנא מתקופת התנאים. אלא אדם שהיה רגיל לשנות ברייתות בעל פה]. אבל לרבו היה רבי יוחנן חייב לשמוע [במקומות אחרים], ואף על פי כן כאן הוא לא שמע בקולו. רבנו אליקים.

7. [לעיל מב א נחלקו אמוראים. יש אומרים ששחיטת פרו כשרה בזר ושחיטת פרה פסולה. יש אומרים להיפך. מדברי רבי יוחנן כאן נראה שהוא סובר ששחיטת שניהם כשרה בזר].

8) פעמיים הוזכר בתורה בענין הפר: "וכפר בעדו ובעד ביתו" [פסוקים ו יא]. ולא הוזכר שם בפירוש שבט הכהונה. ובמסכת שבועות יג ב יד א מבואר שכל שבט הכהונה הם בכלל "ביתו" [שנאמר: "בית אהרן ברכו את ה'"]. ולפי זה מובנים דברי המאירי, שהגמרא

הכשר לאסיפת האפר כשר לקידוש [משמע ממילא]. לדעת רבי יהודה: כשר בזר ובקטן. ופסול באשה.

ח. הזאה [ולקח אזור וטבל במים איש טהור] — לדעת חכמים: כשרה בזר ובקטן אבל לא באשה. ולדעת רבי יהודה: כשרה בזר ובאשה אבל לא בקטן. [מפני שלדברי הכל "איש טהור" שהוזכר כאן מיותר, והרי זה "משמע מוציא מיד משמע", ודינו שונה מהעבודה הקודמת].

עוד דינים כלליים שאמר עולא בכל העבודות: א) הכהן צריך ללבוש בגדי כהונה [אפילו לדורות]. ב) טבול יום כשר בכל עבודות הפרה.

[עוד שתי דרשות שאינן קשורות לכשרים לעבודה: א) שלא יוציא פרה אחרת עמה אל מחוץ למחנה. ב) שלא ישחט פרה אחרת עמה].

ובפשטות כוונת המשנה לשורה רביעית מפתח ההיכל ולפנים. והגמרא תדון בזה.

והיה הכהן ממרס את הדם שם כדי שלא יקרוש, מפני שהכהן הגדול פונה לעבודת הקטורת לפני שזורק את הדם, והדם היה שוהה זמן רב, ואם לא ימרסו בו הוא עלול לקרוש ותתבטל מצות הזאת הדם.

נטל הכהן הגדול מחתה לחתות בה גחלים לצורך הקטורת, ועלה לראש המזבח. ופנה גחלים אילך ואילך, לצדדים, וחיתה מן הגחלים המעוכלות הפנימיות שבפנים [באמצע] המערכה, שכבר נתעכלו [נתאכלו] היטב, כדי שלא יעלו עשן [תפארת ישראל].⁽¹¹⁾

ואל יבא הכהן הגדול כשהוא חייב, ויכפר על החייב.⁽⁹⁾

מתניתין:

במשנה הקודמת שנינו שהכהן הגדול התודה על פרו פעם שניה. ומשנתנו ממשיכה לסדר את סדר העבודה.

שחטו, הכהן הגדול שחט את פרו,⁽¹⁰⁾ וקבל במזרק את דמו.

ונתנו את המזרק למי שהוא, לכהן שעומד וממרס [מערב] בו על הרוב הרביעי שבהיכל. על שורת הרצפות הרביעית שבהיכל.

את הדם כמו לעיל לא ב. והרש"ש לעיל יב א [על רש"י ד"ה פשיטא] כתב ששחיטת הפר היא מדאורייתא בכהן גדול. לכן הכהן הגדול גומר את השחיטה בעצמו. אבל שחיטת התמיד מדאורייתא כשרה גם בזר. ולכן היה אחר מסיים את השחיטה. עיין שם. ועיין היטב שיח יצחק כאן.

11. הרמב"ם [ד ב] לא הזכיר שהיה לוקח מהגחלים שבפנים המערכה. [אלא שנטל גחלים מעל המזבח מצד מערב]. ותמה על זה הכסף משנה.

וכתב התוספות יום טוב, שכנראה הרמב"ם לא גרס במשנתנו "מן המעוכלות הפנימיות" [גם תוספות בזבחים סד לא גורסים זאת, עיין בתוספות יום טוב. ורבנו אליקים כאן כתב שהיה חותה מן העליונות שהן לוחשות יותר].

ותפארת ישראל פירש לדעת הרמב"ם: "מעוכלות הפנימיות" היינו הסמוכות למערב כנגד צד פנים המקדש. וכן פירש מהר"י קורקוס על הרמב"ם שם.

שאלה שגם בענין הידוי הראשון [שנאמר "ביתו"] נפרש שכל הכהנים בכלל זה כמו בידוי השני, וכן פירש שיח יצחק בפירושו השני [ועיין שם עוד פירושו].

9. אם כך, מדוע היה מתודה בידוי הראשון גם על עונות ביתו?

כתב הריטב"א שביטו כגופו הוא [והמאירי כתב שביטו זו אשתו. ואשתו כגופו. אך יש אומרים שביטו היינו כל משפחתו — רא"ש בסדר העבודה, וכן בקרית ספר עבודת יום הכיפורים פרק ב, ועוד.

אבל הרשב"א והר"ן בשבועות יג ב כתבו שביטו זו אשתו. ועיין גבורת ארי בתחילת המסכת ד"ה ביתו].

ושיח יצחק כתב שכיון שיכול למחות באשתו, הרי הוא נענש בעונותיה. וכעונותיו הן.

10. התוספות יום טוב כתב שגם כאן היה אחר ממרק [גומר את השחיטה אחרי שהכהן הגדול שחט רוב סימנים] כדי שהכהן הגדול יוכל לקבל

את הגחלים בתוך מחתה של זהב של שלשת קבין [ומקצת מן הגחלים נשפכו על הארץ בשעת העירוץ].⁽¹⁴⁾

ואילו היום, ביום הכיפורים, היה חותה במחתה של זהב⁽¹⁵⁾ המכילה שלשת קבין.

ובה בעצמה היה מכנים, כדי שלא להכביד על הכהן הגדול החלש מן התענית.

רבי יוסי אומר: בכל יום היה הכהן חותה בשל סאה [ששה קבין], ומערה ממנה בתוך מחתה של שלושת קבין. ואילו היום חותה בשלשת קבין, ובה היה מכנים.

בכל יום היתה המחתה כבדה מפני שדופנה היה עבה. והיום היתה קלה מפני שדופנה היה דק [גמרא] כדי להקל על הכהן הגדול בחולשתו.

בכל יום היתה ידה של המחתה קצרה, והיום היתה ידה ארוכה כדי שיוכל ליתנה מתחת לזרועו, וזרועו תסייע בידו להקל עליו בחולשתו.

וירד מן המזבח. והניחה [את המחתה] על הרובד רביעי שבעזרה.⁽¹²⁾ והיתה המחתה מונחת שם עד שיחפון את הקטורת בחפניו, ויתנה לתוך הכף. ורק אחר כך הכניס את הכף ואת המחתה לקדש הקדשים.

ועכשיו המשנה מבארת במה היה שונה סדר חתוי הגחלים והקטרת הקטורת שביום הכיפורים ממעשה הקטורת שבכל יום:

בכל יום היה הכהן שזכה בהקטרת הקטורת חותה גחלים במחתה של כסף,⁽¹³⁾ ומערה את הגחלים שבמחתה של כסף, בתוך מחתה של זהב, ומכניס את המחתה של הזהב להיכל.

ואילו היום, ביום הכיפורים, חותה במחתה של זהב, ובה עצמה היה מכנים את הגחלים לפניו, כדי להקל על הכהן הגדול, שהיה חלש מן התענית, שלא יצטרך לערות את הגחלים מכלי לכלי.

בכל יום היה הכהן חותה גחלים מן המזבח במחתה של ארבעת קבין, במחתה של כסף שיש בה נפח ארבעה קבין. ומערה מתוכה

12. אף על פי שברישא כתוב "רובד רביעי שבהיכל" וכאן כתוב "רובד רביעי שבעזרה" הכוונה בשניהם לאותו רובד, [דהיינו רובד רביעי שבעזרה שמן ההיכל ולחוץ. כמו שהגמרא תפרש]. תוספות יום טוב בשם הירושלמי. [ועיין שיח יצחק בגמרא שביאר מדוע המשנה שינתה בלשונה. ועיין תפארת ישראל אות כז].

13. הרמב"ם [שם] כתב שהניח את המחתה על הרובד שבעזרה ולא הזכיר רובד רביעי. תוספות יום טוב].

14. [לא נטל לכתחילה מחתה של 3 קבין, מפני שהמחתה היתה צריכה להיות גדושה מפני הכבוד. וכאשר היה יורד מן הכבש היו גחלים נופלים ממנה. ולכן נטל בתחילה במחתה של 4 קבין. תפארת ישראל].

15. הגמרא בראש השנה [כו א] מבארת שהכהן הגדול לא עבד בקדש הקדשים בבגדי זהב משום

13. ממערכה שניה של עצים שהיתה על המזבח

שהכבש היה בדרומו של המזבח, וכאשר הגיעו הכהנים למעלה למזבח, היו צריכים לפנות למזרח המזבח שהוא בימין העולה.⁽¹⁷⁾ שכך אמרו חז"ל: "כל פניות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין". ולכן כאשר עלו בכבש היו עולין בקצהו המזרחי.

וכאשר היו גומרים להקיף את המזבח בצד מערב, מסיימו את עבודתם, היו יורדין **במערכו של הכבש**.

ולא היו הכהנים רשאים ללכת באמצע הכבש, מפני שאם ילכו באמצע, יצטרכו להאריך את הדרך שעל המזבח [עד שיפנו למזרח בהליכתם. וכן יצטרכו להאריך את הדרך בחזרתם מן המערב עד אמצע הכבש], ואין זה נאה ללכת דרך ארוכה על המזבח שלא לצורך.

והיום, ביום הכיפורים, כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע כדי להראות את כבודו ואת חיבתן של ישראל שהוא שלוחם, שהוא כבן בית והולך במקום שהוא חפץ.⁽¹⁸⁾

רבי יהודה אומר: לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע, אפילו בכל ימות השנה.

בכל יום היתה [היה⁽¹⁶⁾] זהבה דומה לגוון ירוק. והיום היה דומה לאדום, דברי רבי מנחם.

בכל יום מקריב פרס חצי מנה [משקל חמישים דינרי כסף], בשחרית, ופרס בין הערבים. והיום מלבד פרס של שחרית ופרס של בין הערביים שהקטיר בהיכל, היה מוסיף מלא חפניו שמכניס לקדש הקדשים.

בכל יום היתה הקטורת דקה, טחונה היטב. כמו שנאמר [שמות ל לו]: "ושחקת ממנה הדק".

ואילו הקטורת המיוחדת של היום שהיה מכניס לקדש הקדשים, היתה דקה מן הדקה. שהיו טוחנים אותה פעם נוספת בערב יום הכיפורים עד שנעשתה דקה מן הדקה.

ואגב ששינינו שהיה הבדל בין מעשה הקטורת של כל השנה למעשה הקטורת ביום הכיפורים, מביאה המשנה הבדלים נוספים שהיו בין עבודות יום הכיפורים לעבודות שאר הימים.

בכל יום כהנים עולין למזבח במזרחו של כבש המזבח.

17 העולה בכבש [שהוא בדרום המזבח] אל המזבח פניו כנגד הצפון. וממילא ימינו במזרח, רש"י.

18. בגמרא מוזכר רק משום כבודו של הכהן הגדול. ורש"י הוסיף כאן "להראות חיבתן של ישראל שהוא שלוחם". [ואולי, כדי להסביר מדוע מראים את כבוד הכהן הגדול דוק ביום הכיפורים, פירש רש"י מפני שהיום הוא שליחם

"אין קטיגור נעשה סניגור" [זהב שהשתמשו בו בחטא העגל אינו יכול לכפר בקדש הקדשים]. ושואלת הגמרא שם: אם כך, מדוע נכנס עם מחתה של זהב? ועונה הגמרא: דוקא בלבוש זהב לא יכנס. משום ש"חוטא בל יתנאה" [בחטאון]. [מובא בקיצור בתוספות ישנים כאן, מד ב ד"ה והיום].

16. וכך הגירסא בספרי המשניות. ובגמרא להלן מד ב.

גמרא:

שנינו בתחילת המשנה: שחטו וקבל במזרק את דמו, ונתנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי שבהיכל [כדי שימרס בו עד שהכהן הגדול יסיים את עבודת הקטורת].

ומקשינן: **והכתיב** [ויקרא טז יז]: **"וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו"**. והגמרא להלן מפרשת שהפסוק מדבר בזמן הקטרת הקטורת. ואם כן איך הממרס היה עומד בהיכל?

אמר רב יהודה תירוץ:

תני, שנה את דברי המשנה כך: ונתנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי של היכל.

כלומר, הממרס עמד ברובד הרביעי של העזרה, שכיוצא מן ההיכל לעזרה מונה את הרובדין, ושם עומד הממרס. ורובד זה הוא רובד רביעי להיכל.⁽²⁰⁾

בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור לפני שמתחיל לעבוד, והיום מן הקיתון [הכד] של זהב. [משום כבודו, שלא יקדש ממקום שאר הכהנים מקדשים⁽¹⁹⁾].

רבי יהודה אומר: לעולם כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב, אפילו בכל ימות השנה.

בכל יום היו שם, על המזבח החיצון, **ארבע מערכות ערימות של עצים בוערים.**

והיום חמש [והגמרא תפרש את טעם הדבר] — **דברי רבי מאיר.**

רבי יוסי אומר: בכל יום היו על המזבח החיצון שלש מערכות. והיום ארבע.

רבי יהודה אומר: בכל יום היו שם שתיים — שתי מערכות, והיום שלש.

19. [תפארת ישראל על פי דברי הגמרא]. כתבו התוספות [להלן מד ב] שכל כלי שרת כשר לקידוש ידים ורגלים כמבואר בזבחים כב א [שנאמר: "ירחצו" לרבות שאר כלי שרת].

20. בין ההיכל לעזרה הפריד האולם. וכתב רבנו אליקים שהכהן עמד בשורה הרביעית שבמעלות [מדרגות] שבין האולם ולמזבח, שבהן עולין להיכל [כלומר לא היה בשורה הרביעית מן ההיכל, שזה בתוך האולם, אלא הכוונה לשורה הרביעית במעלות שבהם עולים להיכל].

והריטב"א כתב שדברי הגמרא כאן תלויים במחלוקת להלן [מד ב] שנחלקו האם האולם והיכל והיכל קדושים באותה קדושה או שהם שתי קדושות נפרדות. למאן דאמר קדושה אחת היא, היה עומד בעזרה [ברובד הרביעי שחוץ

של ישראל בסדר העבודה]. עוד כתב רש"י: "ואם בא לעלות למזבח להקיף כגון למתן דמים תמידין ומוספין ואילו ואיל העם [שנותן את דמם סביב למזבח] מקיף את כל הכבש לצורך ושלא לצורך". [ובתפארת ישראל כתב שהלך באמצע הכבש משום כבודו, כי זה המקום הראוי ביותר להילוך. וכן נראה מדברי ר' אליקים בגמרא מה, א].

הרמב"ם בפירושו המשניות גרס וביום הכיפורים עולין באמצע ויורדין באמצע. כלומר הכהנים המלויים את הכהן הגדול עולים ויורדים איתו באמצע הכבש כדי להדרו, עיין מאירי ושיח יצחק [וגם בתוספות ישנים מה א ד"ה היום, ותוספות הרא"ש, הגירסא "עולין" ו"יורדין". עיין בדבריהם ובריטב"א].

והגמרא מביאה ברייתא המפרשת את הפסוק [שהובא בקושית הגמרא]: "וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו".

תנו רבנן:

"וכל אדם לא יהיה באהל מועד".⁽²¹⁾

א-תמ יכול אסור לעמוד אפילו בעזרה בשעת הקטרת הקטורת בקדש הקדשים?

תלמוד לומר: "באהל מועד".⁽¹⁾

אין לי לאסור אלא באהל מועד שבמדבר.

במקדש שילה ובמקדש בית עולמים בירושלים — מניין שגם בהם נוהג דין זה?⁽²⁾

תלמוד לומר בהמשך הפסוק: "בבואו לכפר בקדש". ללמד שבכל מקום שנקרא "קודש" לא יהיה אדם בשעת הקטרת הקטורת [רבנו אליקים].

אין לי אלא בשעת הקטרה, שבה הכתוב מדבר [וכפי שהגמרא תבאר להלן].

בשעת מתן דמים⁽³⁾ מניין שנוהג איסור זה?

תלמוד לומר: "בבואו לכפר". וכפרה היינו מתן דמים.⁽⁴⁾

אלא להכנס דרך ביאה, כלומר דרך הפתח המזרחי. אבל אם נכנס דרך גגות [או פשפשים] פטור, ובא הכתוב להשמיענו שביום הכיפורים בשעת הקטרת הקטורת אסור להכנס בכל צורה שהיא.

ב) הכתוב הזהיר שאסור להכנס לצורך עבודה כגון להכניס את המחתה. [ועיין משנה למלך ביאת מקדש פרק ב סוף הלכה ב. ועיין גבורת ארץ].

2. כלומר, אולי נאמר שהמילים "אהל מועד" לא באו למעט את העזרה, אלא למעט שאין חיוב בשילה ובבית עולמים. כך משמע מהתוספות [סוף ד"ה שילה] וכן פירש שיח יצחק.

3. להלן בגמרא יתבאר באיזה מתן דמים מדובר כאן.

4. לעיל מ ב נחלקו תנאים אם כפרה היינו מתן דמים או וידוי. וכאן הכל מודים שאין זה וידוי, שהרי הוידוי נעשה מחוץ להיכל, וכאן מוזכר בפסוק בבואו לכפר בקודש" כלומר בפנים.

לאולם]. ולמאן דאמר שתי קדושות הן, היה עומד בתוך האולם [ברובד הרביעי שחוץ להיכל].

21. שיח יצחק לא גרס "באוהל מועד" מפני שהגמרא להלן דורשת מילים אלו. וכאן הגמרא מסבירה מה היינו מבינים אילו לא נאמר "באוהל מועד".

1. אפילו שלא בשעת הקטרת הקטורת אסור מדאורייתא לכהנים להכנס להיכל שלא לצורך [כמבואר במנחות כז א וברמב"ם ביאת מקדש ב ב].

והקשה המאירי: אם כן מדוע צריך לימוד שאסור לכהנים להכנס להיכל בשעת הקטרת הקטורת? הרי גם שלא בשעת ההקטרה אסור להכנס לשם! [וביום הכיפורים לא היו הכהנים עובדים אלא הכהן הגדול בלבד].

וכן קשה מדוע הוצרך הפסוק לאסור ביאה להיכל בשעת ההקטרה ביום הכיפורים? הרי בלאו הכי אסור להכנס שלא בשעת עבודה! ותירץ שני תירוצים: א) אין איסור בכל השנה